Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-ай Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 175 (4811)
ПЯТНИЦА
СЕНТЯБРИИН
7
1945 он

Сэн 20 мүнгэ

Улаан Армиин агууехэ илалтын хүндэлэлдэ таряахуряалгын темпые хурдадхажа, гүрэнэйнгөө урдахи нангин уялгые түргэнөөр дүүргэхын түлөө тэмсэе!

Таряатушаалгын график саг соогоо дүүргэгдэхэ ёһотой

Байгша оной сентябриин 2-то оронной бүхы ажалшадтай хамта, илаг вождь ба багша Сталинай алтан үгэтэ хандалгые гүн ехэ баяртайгаар дуулажа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан сагай мандаһан илалтаар зоригжоһон манай республикын колхознигууд ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд полевой хүдэлмэреэ улам шангадхажа, гүрэндэ шэнэ ургасын шэлэмэл таряа тушаалгада үшөө түргэдхэхэ уялгануудые абаһан байха юм.

Илалтын агууехэ баярта зорюулан Тарбагатайн аймагай «Авангард» колхоз сентябриин 3-ай үдэр 120 пентнер таряатай улаан ашаа эмхидхэбэ. Мүн эндэхи бэшэшье артельнүүд иимэ улаан ашаануудые олоор ябуулһан байна.

Сэлэнгын аймагай 5 колхоз август соо таряа тушааха түсэбүүдээ болзорһоо урид дүүргээ. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз 2.480 пүүдэй орондо 6.024 пүүд тушаажа августын түсэб 233 процент дүүргэһэн байна. XVIII партсъездын, Молотовой нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь» ба бусад колхозууд августын түсэб мүн лэ үлүүлэн дүүргэбэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ Баргажан соохи томо колхоз, Заиграйн аймагай «Улаан Эрхириг» артель август соо таряа тушааха түсэбүүдээ болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоз гүрэнтэйгөө саг соонь тоосожо байнхай. Гүрэнэйнгөө урдахи түрүүшын нангин уялгануудые эдээн шэнгеэр дүүргэжэ байһан артельнүүд эндэ тэндэ яһала бии.

Гэбэшье, республика дотор гүрэндэ таряа тушаалга хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Талха таряагаар ехэ тээшэ тоологдодог Бичура, Мухаршэбэр, Тори, Прибайкальска аймагууд таряахуряалгада ороһоор оло хоноһон болобошье, гүрэнтэйгөө тон удаан тоосожо байха юм. Эдэ аймагууд августын график арбаадханшье процент болгоогүй үлэбэ. Тэрэшэлэн Заиграй, Курумкан, Байкало-Кудара, Түнхэнэй колхозууд таряа тушаалгын темпые ехэхэнээр унжагайруулна.

Гүрэндэ таряа тушааха түсэбүүдэй иимэ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһан болобошье, нютагуудтахи партийна, советскэ, бэлэдхэлэй органууд колхоз бүхэнэй байгуулагдаһан графигаа саг соонь дүүргэхэ ябадал хангаха бодото хүтэлбэри ба туһаламжа хүргөөгүй байһаар. ВКП(б)-гэй олонхи айкомууд ба аймгүйсэдкомууд болбол Бурят-Монголой АССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой 1945 оной августын 13-ай тогтоолоор баталагдаһан гүрэндэ таряа тушааха августын график саг соонь дүүргүүлхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абаагүй байха юм.

Таряахуряалгын хүдэлмэринүүдэй дунда забһар гаргаха ябадал гүрэнэй урдахи уялгануудые саг болзор соонь дүүргэхэ хэрэг угаа ехээр һаатуулна. Бичурын, Мухаршэбэрэй, Зэдын ба бусад аймагуудай олонхи колхозууд хадалга, боолго, һурилэлгэ, сохилгонуудай дунда забһар гаргажа, гүрэндэ тушааха темпые эхилхэһээ хойшо удааруулжа байха юм. Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд аяар августын 20 хүртэр таряа сохижо эхилээдүй байба. Мүн Бичурын колхозууд энэ болзор хүртэр оройдоо 249 гектарай таряа сохиһон байгаа. Сэлэнтын, Заиграйн, Бахтын, Кударын зарим аймагуудаар хэдэн зуу гаад гектарай хадагдаһан таряан боогдоогүй хэбтэхэ юм.

Хори, Хэжэнгэ, Яруунын колхозууд мэнэ һая болтор ургаса хуряалгада шиидэжэ ороогүй байгаа. Тэрэнһээ боложо эндэхид август соо энэ гэхэ таряа гүрэндөө оруулаагүй. Дээрэхи аймагуудай партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд таряан үшөө эдеэшэжэ хүсэлдөөгүй гэһэн хорото заншалнуудһаа мүнөө хүртэр хахасангүй байжа, хуряалга ба гүрэндэ тушаалгануудые унжагайруулһаниинь эли тодоор харагдана.

Таряа тушаалгые иимэ ехээр һаатуулжа байһан баримтануудые саашадаа үргэлжэлүүлжэ огто болохогүй. Нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай ,ба бэлэдхэлэй органуудай түрүүшын шухала зорилго хадаа гүрэндэ таряа тушааха графигые колхоз бүхэнөөр дүүргүүлэн, Эхэ орон болон Улаан Армияа элбэг ехэ талха таряагаар хангаха ябадал болоно. Мүнөө үедэ колхоз МТС бүхэн таряахуряалгые али болохоор шамдуулжа, гүрэнтэйгөө саг соонь тоосохо ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлбэриин түсэбүүдые түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ хамаг хабаяа элсүүлхэ ёһотой. Түбхын түрүүндэ МТС, колхоз бүхэн таряа сохихо бүхы машинануудые дүүрэн хэрэглэжэ, тэдэнипе түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлмэрилүүлхэ болоно. Тиигээд байгааһаа гүрэндэ тушааха таряан таһалгаряагүйгөөр гараха байһаниинь мэдээжэ.

Таряа тушаалгые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ республикын бүхы колхознигууд эршэмтэйгээр оролсохо зэргэтэй. Залуушуулай транспортна бригадануудай республиканска социалистическэ мүрысөөн дэлгэржэ байна. Энэ мүрысөөндэ республикын залуушуул барандаа хабаадалсажа, гүрэндэ таряа шэрэлгые таһалгаряагүйгөөр ябуулха байһаниинь һэжэггүй.

Арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай арад зондо хандаһан хандалга ба Японие дараһан Илалтада харюу болгон Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй эршые улам шангадхаһан манай республикын колхозно таряашад болбол таряа тушаалгын графигые заатагүй саг соонь дүүргэжэ, гүрэн болон Улаан Армидаа улам ехэ эдеэ хоол үгэхын түлөө шангаар тэмсэхэ байна.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН УЛААН АШААНУУД

Гүрэндөө шэлэмэл таряа тушааба

Бичурын түрүү колхозуудай комсомолецууд ба залуушуул Уласхоорондын Эдиршүүдэй 31-дэхи ойн үдэртэ зорюулан улаан ашаануудые эмхидхэжэ, гүрэндэ шэлэмэл таряа элбэгээр тушааба.

Круминай нэрэмжэтэ колхозой комсомолецууд ба залуушуул транспортна бригадын бригадир нүхэр Екимов гэгшын хүтэлбэри доро 17 сар хүллэжэ, улаан ашаа зөөгөө. Тэрэ үдэр элэнэр 40 центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда тушааһан байна.

«Красное знамя труда» колхоздо эмхидхэгдэһэн воскреснигые таряа зөөхэ транспортна бригадын бригадир нүхэр Перелыгин хүтэлбэрилөө. Эндэхи комсомолецууд ба залуушуул 14 улаагаар 40 центнер таряа гүрэндөө тушааба.

Залуушуулай воскресник эмхитэйгээр үнгэргэгдэбэ

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (**Телефоноор абтаба**). Тельманэй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин комсомолецууд ба залуушуул Уласхоорондын Эдиршүүдэй 31-дэхи ойн үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан воскресник эмхитэйгээр үнгэргэбэ. Энээниие эмхидхэхэ хэрэгтэ транспортна бригадын бригадир Доржиев гэгшэ ехэхэн оролдолго гаргаа. Эндэхи залуушуул энэ үдэр 118 центнер таряа тушааха байһан аад, 129 центнер тушааба.

«Коминтерн» колхозой залуушуулай транспортна бригада 4 хүнһөө бүридэнхэй. Элэнэр воскреснигтэ барандаа хабаадалсажа, 10 улаагаар 35 пентнер таряа тушааһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Закарпатска Украинын Арадай Радын байшан, Ужгородто.
Г. Угриновичын фото. (ТАСС-эй фотохронико).

Хамаг хүсэеэ—хуряалгада!

Шэлэмэл һайхан шэнэ таряагаа гүрэндөө түргэн тушаажа Эхэ оронойнгоо эршэ хүсые шангадхая!

Аймагай түрүү колхозуудаар

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (**Телефоноор абтаба**). Агууехэ Илалтада зорюулагдаһан митинг болон суглаанууд аймагай бүхы колхозуудаар үнгэргэгдөө. Тэрээндэ хабаадагшад арадуудай агууехэ вождь Сталин багшын хандалгые угаа ехэ баяртайгаар угтажа абаад, алдарта Эхэ орон болон героическа Улаан Армидаа туһалха ябадалаа улам шангадхан, ургаса хуряалгые түргэн ба эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохо хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди гэһэн тодорхой уялгануудые абанад.

Август соо гүрэндэ таряа тушааха түсэбүүдээ хэдэн зуугаад пүүдээр үлүүлэн дүүргэһэн аймагай түрүү колхозууд саашадаа улам шанга эршэтэйгээр хүдэлмэрилхые хүсэбэ. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэринүүдые забһар гаргангүй ябуулһанай ашаар, гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тус колхоз 2.580 пүүдэй орондо 6.024 пүүд шэнэ таряа тушаажа, августын гүрэнэй түсэб болзорһоо урид 233 процент дүүргээ.

Поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан эндэхи колхознигууд Илалтын үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулан ажалай бүтээсэ ба шанар нилээдгүй дээшэлүүлбэ. Таряа боогшод Очиржапова, Дармаева, Жамсараева, Банзаракпаева гэгшэд 50 бухалай орондо үдэр бүри 60—70 хүртэр боонод. Жааткын машинистнууд Зундуев, Балданова, Найданова, Надмитов ба бусад саг үргэлжэ һайн шанартайгаар 5—5,5 га хахалдаг байна.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз август соо 1.824 пүүдэй орондо 2.024 пүүд тушаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн Загастайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз август соо таряа тушааха түсэбөө—204 процент, «Красный Октябрь» колхоз—125 процент, «Социализм»—100 процент дүүргэһэн байна.

Таряатушаалгаар түрүүлжэ ябаһан дурсагдагша колхозууд болбол японско агрессорые бүримүһэн Илаһан бүгэдэарадай Илалтада харюу болгон хүдөө ажалай бүхы продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохын түлөө ажал хүдэлмэреэ улам шангадхаха шухала хэмжээнүүдые хараалба.

Сод. ШАРАПОВ.

Дабаатын колхознигуудай үгэ

ЗАИГРАЕВО. (**Телефоноор абтаба**). Аймагай бүхы эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ сэсэ мэргэн вождь агууехэ Сталинай арад зондо хандаһан алтан үгэнүүдые угаахэ баяртайгаар шагнажа, бүхэдэлхэй дээрэ амгалан тайбан сагай мандаһан Илалтада зорюулан таряахуряалгаяа түргэн дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохобди гэжэ бата найдамтайгаар мэдүүлбэ.

Сентябриин 3-ай үдэр Дабаатын бүхы колхозуудаар митингнүүд үнгэргэгдөө. «Улаан-Эрхириг» колхозой членүүдэй митингдэ аймагай военком нүхэр Михайлов ерэжэ, тэндэ сугларагшадта агууехэ Сталинай хандалга тухай мэдээсэл хэбэ. Энэ мэдээсэлые угаахэ баяраар угтаһан эндэхи колхознигууд поли дээгүүрээ унаһан малгайгаа абэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ, таряагаа үсөөн хоног соо, эрхим шанартайгаар хуряагаад, гүрэндөө болзорһоо урид тушааха, адуу малдаа саахалан тэжээл болон дулаан байра түхеэрхэ мэтэ уялгануудые абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө эрид шангаар тэмсэжэ эхилбэ.

Тэрэшэлэн «Арбижал» артелиинхид Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, дайн сэрэгэй тохёолдуулһан хохидолнуудые хүсэлдүүлхэ хэрэгтэ бүхы шадалаараа оролсохо байһанаа эбтэйгээр мэдүүлһэн байха юм.

Социалистическэ мүрысөөн улам шангадаба

БИЧУРА. (**Телеграфаар абтаба**). Аймагай колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд Японие дараһан агууехэ Илалтын хүндэлэлдэ зорюулан, таряахуряалга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа байна.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой членүүд Илалтын һайндэрһөө хойшо полевой хүдэлмэриин ябасые нилээдгүй шангадхаа. Эндэ хүдэлмэрилдэг комбайнер Николай Горнстаев гэгшэ 8 гектарай орондо—14 га, жаткын машинист Жамьян Цыремпилова 3 гектарай орондо—6 га хуряаба. Тэрэшэлэн гар хажууршад Доржиев, Федотов, таряа боогшод Цыбикмитова ба бусад Илалтын үдэр тусхайта нормонуудаа тус тустаа 200 пропент һайн шанартайгаар дүүргэһэн байна.

Колхозно поли дээгүүр ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар түйлажа байһан дээрэхи артелиин эрэгтэй эмэгтэй членүүд таряахуряалгаяа түргэн дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө хаһа саг соонь тоосохо уялгануудые абаад, социалистическэ мүрысөөнэй эршые улам шангадхаба.

Ц. НИМАЕВ.

Таряа тээһэн түрүүшын улаанууд

ХЭЖЭНГЭ. (**Манай корреспондентһээ**). Японско агрессорэй дарагдажа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан сагай мандаһан агууехэ Илалтада харюу болгон аймагай түрүү колхозууд шэнэ ургасын түрүүшын таряа гүрэндөө элбэгээр тушаажа байна.

«Зургаанай Зам» артелиинхид энэ түүхэтэ Илалтада зорюулан 10 тэргэ улаан ашаа тээгээд, Ново-Ильинскадахи бэлэдхэлэй пунктда тушаахаар мордобо.

«Майн 1» колхоз Японие дараһан Илалтада зорюулан 12 улаагаар шэнэ таряа ябуулһан байна. Тус колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ ябаһан Хэжэнгын машинно-тракторна станциин комбайнер Д. Цыренжапов гэгшэ агууехэ Сталинай арад зондо хандаһан алтан үгэнүүдтэ харюу болгон үйлэдбэриингөө бүтээсые үдэр бүри дээшэлүүлнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ 15 га хүртэр эрхим шанартайгаар хуряадаг болоһониинь нүхэр Цыренжаповай стахановска ажалые гэршэлжэ үгэмөөр байна. Нүхэр Цыренжаповай түрүүшын үдэрнүүдэй дүн дээрэһээ харахада сезон соо 400 гектар хуряаха уялгаяа хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байһаниинь элиржэ байха юм.

«Комсомол» колхоз гүрэндэ тушааха хартаабха шэрэжэ захалаа.

Гүрэндэ тушахаа таряанай түрүүшын ашаануудые шэрэжэ гараһан эдэ артельнүүдэй членүүд агууехэ Илалтада харюу болгон бэлэдхэлэй пункт колхоз хоёрой дунда һаатангүй түргэн ябажа, Эхэ ороноо элбэг ехэ эдеэ хоолоор хангаха хэрэгтэ ами бэеэ гамнахагүйбди гэжэ мэдүүлһэн байна.

З. ЛУБСАНОВА.

Залуушуулай бригада түрүүлбэ

Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой бүхы членүүд Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, хуряалгаяа хаһа соонь дүүргэжэ, гүрэндөө элбэг ехэ талха таряа үгэхын түлөө унаһан малгайгаа үргэхэ забдагүйгөөр тэмсэнэд.

Колхоз соохи социалистическэ мүрысөөндэ комсомольско-залуушуулай бригада түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын бүхы членүүд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар хадалгые амжалтатайгаар ябуулжа, колхозой правлени ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаһан байна.

Улаан туг абажа урмашаһан тус бригадын членүүд саашадаа бүри эршэтэйгээр ажаллажа, таряа хуряалгаяа августын 5-да сүм дүүргэхэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой комсомольско залуушуулай бригадын түрүү ажалһаа Сэлэнгын аймагай бүхы залуушуул үльгэр жэшээ абажа, ургаса хуряалгада иимэ эршэтэйгээр хабаадаха зэргэтэй.

И. В. Сталин г-н Гроза гэгшые хүлеэн уулзаба

Сентябриин 4-дэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. Сталин болбол Румыниин Премьер-Министр г-н П. Гроза гэгшые хүлеэн уулзаба.

Уулзалган дээрэ советскэ зүгһөө СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов, СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орлогшонор А. Я. Вышинский ба В. Г. Деканозов, Румынидахи элшэн сайд С. И. Кавтарадзе, Румынидахи союзна хяналтын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо генерал-полковник И. З. Сусайков, румынска зүгһөө—Вице-Премьер ба Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г-н Г. Татареску, Зам харилсаанай ба олониитын Хэрэгүүдэй Министр г-н Г. Деж, Гэгээрэлэй Министр г-н С. Войтек, СССР-тэхи элшэн сайд г-н И. Иордан ба эб найрамдалай условинуудые дүүргэхэ талаар Комиссиин Түрүүлэгшэ г-н М. Гельмеджану гэгшэд байлсаба.

Советскэ Информбюроһоо

Оперативна мэдээн

Сентябриин 3 ба 4-дэ Алас Дурна зүгтэ шухала хубилалтанууд болоогүй.

СОВИНФОРМБЮРО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Гүрэнэй Оборонын Комитедые тарааха тухай

Дайн сэрэгэй дүүрэһэн ба орон доторхи онсо байдалай болиһон ябадалнуудаар дашарамдуулан, саашадаа Гүрэнэй Оборонын Комитедэй тогтон байха ябадал шухала хэрэгтэй бэшэ гэжэ мэдэрээд, энээн дээрэһээ Гүрэнэй Оборонын Комитедые тарааха ба тэрэнэй бүхы хэрэгые СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведтэ үгэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1945 оной сентябриин 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Сталинска шагналай Лауреадай хүндэлэлэй тэмдэг тухай

«Сталинска шагналай Лауреадай хүндэлэлэй тэмдэг бии болгохо тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1943 оной сентябриин 8-ай Указые һэлгэжэ, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

1. Сталинска шагналай Лауреадай хүндэлэлэй тэмдэгэй шэнэ хэлбэр маятые баталха.

2. Сталинска шагналай лауреадай хүндэлэлэй тэмдэгэй шэнэ дүрсые баталха.

3. Сталинска шагналай лауреадай хүндэлэлэй тэмдэг хадаа СССР-эй орденууд ба медальнуудһаа дээшэ үбсүүнэй баруун талада зүүгдэхэ гэжэ тогтоохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1945 оной сентябриин 1.

Сталинска шагналай Лауриадай хүндэлэлэй тэмдэгэй дүрсэ хэлбэри

1. Сталинска шагналай Лауреадай Хүндэлэлэй тэмдэг хадаа гол дундуураа 25 мм. үргэнтэй, 2 мм. зузаантай түхэреэн дүрсэтэй байха.

Хүндэлэлэй тэмдэгэй эбэр талада тэг дундань доороһоо ба баруун талаһаа лаврово набшаһаар бүрхөөгдэһэн хажуу тээшээ хараһан нүхэр Сталинай барельеф байха.

Медалиин ара таладань «Сталинска шагналай Лауреат» гэһэн ба Сталинска шагнал олгогдоһон онгынь бэшээтэй байха.

2. Сталинска шагналай Лауреадай Хүндэлэлэй тэмдэг иимэ юумэнһээ хэгдэхэ юм гэбэл:

Сталинска шагналай нэгэдэхи зэргын Лауреадуудта—алтаар;

Сталинска шагналай хоёрдохи зэргын Лауреадуудта—алтан барельефтэй аад, мүнгөөр;

Сталинска шагналай гурбадахи зэргын Лауреадуудта—мүнгэн барельефтэй аад, бронзоор.

3. Хүндэлэлэй тэмдэг хадаа үндэрөөрөө 15 мм. ба үргэнөөрөө 24 мм. тэбхэр булантай пластинкатай һэнжэ ба сахаригаар холбогдоно. Пластинкын дотор талань улаан муаровэ лентээр бүрхөөгдэнэ. Пластинкын ара талада Хүндэлэлэй тэмдэгые хубсаһанда хадаха булад булавка бии.

Түрүүшүүлэй шэнэ уялганууд

Улан-Удын Мяханай комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад болбол Японие илаһан агууехэ Үдэрые ехэхэн хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэбэ.

Сентябриин 3-да үдэрэй 12 часта эндэхи эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд заводойнгоо клуб соо олоороо сугларжа, арад зондо нүхэр И. В. Сталинай хандалгые ехэхэн анхаралтайгаар шагнаба. Энэ түүхэтэ үгые радиогоор дамжуулһанай һүүлээр нэрьемэ альга ташалганууд болобо. «Ура», «Улаан Армида алдар соло!» «Манай агууехэ полководец нүхэр Сталин мандаха болтогой!» гэһэн хашхаралдаанууд болобо.

Урдань энэ заводой консервнэ цехтэ ашаа зөөгшөөр хүдэлмэрилһэн аад мүнөө Советскэ Союзай Герой нүхэр Денисов болбол Улаан Армиин сэрэгшэдэй алдарта баатаршалганууд тухай богонихоноор хэлэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

—Бидэнэр, тулалдаанай полинууд дээрэ баатар зүрхэтэйгөөр тэмсэжэ, аяюун нангин Эхэ оронойнгоо нэрэ түрэ ба бэеэ дааанхай байдалые хамгаалжа шадаабди. Тиин, таанар тылдэ хүдэлмэрилэгшэд манай дайшалхы ябуулгануудта халуун туһаламжа үзүүлжэ шадаһан байнат. Мүнөө немецко-фашистска эзэмдэгшэд ба японско шунахай империалистнуудай бүримүһэн дарагдажа, Баруун ба Алас Дурна зүгтэ амгалан тайбан хүгжэлтын оршон байдалай ерээд байхада бидэнэр. бүгэдөөрөө урда мэтэ эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ, дайн сэрэгээр манай Эхэ орондо ушаруулагдаһан шархануудые түргэнөөр эдэгээжэ, агууехэ Сталинда рапорт үгэхэ ёһотойбди. Алдарта Геройн энэ үгые тэндэ хабаадалсагшад бүримүһэн һайшаажа, шэнэ уялганууды абабад.

Энэнэй һүүлээр трибуна дээрэ комбинадай түрүү стахановецууд—нүхэд Винькович, Парфенов, Иванов, Карасев, Сараева болон бусад үгэнүүдые хэлэжэ, Улаан Армии ба Уһан-Сэрэгэй Флодой боецууд болон командирнуудта халуун амар мэндые хүргэбэ.

Һүүлээрынь бүгэдэниитын һайндэрлэлгэ угаа хүхюун сэнгэлиг оршон байдалда үнгэргэгдөө.

Н. ИВАНОВ.

РСФСР-эй Совнаркомдо

Лекционно худэлмэриие һайжаруулха тухай

РСФСР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол РСФСР-эй СНК-гэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй хэжэ байһан лекционно худэлмэриие һайжаруулха тухай тогтоол гаргаба.

РСФСР-гэй СНК болбол шухала эрдэм болбосоролтой ба ораторска шадабари бэлигтэй худэлмэрилэгшэдһөө эгээл мэргэжэлтэй хүнүүдыень нарин шэлэн абажа, лекционно худэлмэридэ городской ба худөөгэй интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулха; лекторнуудта туһаламжа болгон, олон тоотойгоор тусхай бишыхан номууд ба элдэб зурагуудые, эгээн түрүүн естественно-научна асуудалнуудаар бэлдэжэ, 1945 ондо гаргаха; саашадаа эрхим лекцинүүдые бэшэжэ абаад хэблэн гаргажа байха гэжэ культурно гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ комитедые уялгалба.

1945 оной дүрбэдэхи квартал соо Москвада областной, хизаарай ба республиканска лекционно бюрогой штатна лекторнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ 20 хоногой семинар ба районно лекторскэ группануудай лекторнуудай 5 хоногой семинар область, хизаар ба автономно республиканууд болохо байна.

РСФСР-эй Совнарком болбол бүхы районуудта лекторскэ группануудые байгуулжа, тэдэнэй хүтэлбэриие культурно-гэгээрэлэй худэлмэриин районно таһагуудые даагшанарта даалгажа, лекционно бюрогой штадые мэргэжэлтэй хүнүүдээр бүридхэхэ ба эдэ бюронуудые зохид байра болон түхеэрэлгэнүүдээр хангахыень областной, хизаарай гүйсэдкомуудые, АССР-эй СНК болон республиканска мэдэлтэй байһан городуудай горисполкомуудые уялгалаа.

РСФСР-эй Совнаркомой тогтоолой ёһоор 1945 оной сентябриин 1-һээ хойшо РСФСР-эй СНК-гэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ комитедтэ лекционно пропагандын управлени байгуулагдаба. (ТАСС).

Танжерта уласхоорондын ёһо гуримые һэргээхэ тухай асуудалаар Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин, Советскэ Союзай ба Франциин Правительствонуудай түлөөлэгшэдэй конференциин худэлмэриин дүнгүүд тухай

Коммюнике

Танжэр тухай асуудалаар экспертнүүдэй конференци 1945 оной августын 10-да Парижда Гадаада Хэрэгүүдэй Министерствын байшан соо нээгдэһэн юм. Тэрэ хадаа өөрынгөө худэлмэриие августын 31-дэ дүүргэбэ.

Конференци дээрэ Холбоото Штадуудай правительствые иимэ составтай делегаци түлөөлһэн байна гэбэл: Х. С. Вилляр, Африкын хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй департаментын таһагые даагша, делегациие толгойлогшо, Дж. Ривс Чайльдс, У Перри Джордж, Е. Кж. Дэмпстер.

Великобританиин правительствоһаа: С. Б. П. Пик, Танжерта һуудаг тэрэ дээдэ түрэлтын генеральна консул, делегациие толгойлогшо, У. Е. Бекетг, У. С. Эдмондс, И. П. Гарран.

Советскэ Союзай правительствоһаа: С. П. Козырев, посланник, СССР-эй Наркоминделэй Европейскэ нэгэдэхи таһагые даагша, делегациие толгойлогшо, В. Н. Дурденевский, Ф. И. Видясов, А. С. Бондаренко.

Франциин правительствоһаа: Ж. Мерье, посланник, гадаада хэрэгүүдэй министерствын генеральна директор, делегациие толгойлогшо, Е. де Боберже, Л. Шансоль, П. Барадюк, М. Гираман.

Бусад делегацинуудай дурадхалай ёһоор французска делегациие толгойлогшо Г. Мерье гэгшэ конференциин түрүүлэгшэ болохо гэжэ зүбшөөлөө үгэбэ.

Конференци болбол Испаниин гансаараа мэдэжэ 1940 ондо эбдэһэн Танжерай уласхоорондын ёһо гуримые һэргээн болхоохо ябадалтай холбоотой байһан бүхы асуудалнуудые хаража үзэбэ. Делегацинууд зүбшэн хэлсэхэдээ дүүрэн таараһан байна. Делегацинууд хадаа юрэнхы ёһоор асуудалнуудые журамшуулан эмхилхэ хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүдые баталан абажа, өөһэд өөһэдынгөө правительствонуудай баталамжада табиһан байха юм. Эдэ шиидхэбэринүүдэй ёһоор, испанска правительство хадаа танжорска зооные нүүлгэхэ ёһотой. Тэрэ дээдэ түрэлтын Мароккын султанай тус зоонодохи нангин эрхэнүүд һэргээн бодхоогдохо байна. Энэ зоонын уласхоорондын администраци хадаа 1928 ондо һэльбэгдэһэн, 1923 оной конвенциин ёһоор һэргээн бодхоогдохо юм. Америкын Холбоото Штадууд ба Советскэ Союз тэрэ конвенцидэ хабаадалсахаар уригданхай.

Иигэжэ һэргээн бодхоогдоһон ёһо гурим хадаа саг зуурын байжа, алжесирасска акт дээрэ гараа табиһан державануудай хоорондо шэнэ конвенци баталха болтор хүсэндөө үлэхэ байна. Конференциин шиидхэбэринүүд Танжерай дүримдэ хабаадалсаһан правительствонуудта энэ дары дуулгагдаха юм. Тэдэ шиидхэбэринүүд дурсагдаһан правительствонуудай тэрэниие шудалжа үзэһэн дары зарлагдаха байна.

Американска, Британска, Французска ба Советскэ правительствонууд хэрбээ шухала хэрэгтэй болоо юм хадань Танжерые хангаха ябадалда уласхоорондын тэрэ администрацида али бүхы туһаламжа үзүүлхэ байна. Эдэнэр мүн лэ урдынхидаал адляар зоонын хүгжэхэ ябадалда эгээн хүсэд дүүрэн дэмжэлгэ үзүүлхэ. Уласхоорондын администраци хадаа арад зонойнь булта амгалан тайбан байжа һалбархын тула саашадаа хүдэлхэ байна.

Түнхэнэй аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудай, МТС-үүдэй худэлмэрилэгшэд ба худөө ажалай специалистнарай

УЯЛГАНУУД

Бидэнэр, Улаан Армиин агууехэ түүхэтэ илалтануудаар зоригжожо, манай Эхэ ороной арадай ажахын саашадаа ургаха ба советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай улам бүри хүгжэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхөөр бэлэн байһан Түнхэнэй аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-үүдэй худэлмэрилэгшэд ба худөө ажалай специалистнар Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Заган» гэжэ худөө ажалай артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай хандалгые халуунаар дэмжэн, иимэнүүд уялга абанабди:

1. Колосто культурануудай хадалгые тарилгын бүхы талмайһаа 20 худэлмэришэ үдэр соо гээлтэгүйгөөр хуряаха. Һурилалга саг соонь үнгэргэхэ ба таряа сохилгые ноябриин 5-да түгэсхэхэ. Комбайнаар таряа хуряаха түсэб 140 процент дүүргэхэ. Намарай хара тарилае хоёр дахин хахалагдаһан пар дээрэ агротехническа эрхим болзорнуудта үнгэргэхэ. Пар хоёр дахин хахалха түсэб сентябриин 10-да ба намарай пар хахалха түсэб октябриин 1-дэ бүри мүһэн дүүргэхэ.

2. 25.000 гектар талмайн үбһэ сабшаха түсэб сентябриин 5-да дүүргэхэ. Сентябриин 15-да силос дараха түсэб дүүргэхэ ба колхоз бүхэнөөр 1945—46 онуудай үбэлжэлгын үедэ нийтын малажалда бардам хэрэглэгдэхэ тэжээл хүсэд бэлэдхэхэ. Малай байранда орохо хаһа хүртэр колхоз бүхэнөөр зүһэн бүриин малай 50 процентһээ доошо бэшые дундаһаа дээшэ тарган ба үлөөшэ 50 процентыень дундаһаа доошо бэшэ шадалтай болгохо. Полевой худэлмэринүүдэй үедэ нэгэшье мори тураахагүйн зорилгоор, худэлмэришэ морид ба сарнуудые һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ. малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл ба үбэлэй бэлшээриие эмхидхэхэ бүхы худэлмэринүүдые октябриин 1-дэ шиидхэхэ. Һү һааха ба нооһо хайшалха түсэбүүдые бүри мүһэн дүүргэхэ.

3. Гүрэндэ таряа ба худөө ажалай бусад продуктнуудые тушааха жэлэй түсэб болзорһоо урид октябриин 15-да дүүргэхэ.

Нүхэд эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-үүдэй худэлмэрилэгшэд ба худөө ажалай специалистнар!

Социалистическэ мүрысөөе бодотоор дэргэрүүлжэ, өөрынгөө инаг Эхэ ороной урдахи патриотическа уялгануудые хүнгэтэйгөөр дүүргэе!

Манай хизаарлашагүй инаг Эхэ орон, героическа советскэ арад ба тэрэнэй илалта түгэлдэр Улаан Арми мандаха болтогой!

Манай түрэл большевистскэ парти мандаха болтогой!

Советскэ арадай агууехэ илалтануудай зоригжуулагша манай сэсэ мэргэн вождь ба багша агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Түнхэнэй аймагай бүхы колхоз ба МТС-үүдээр зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаба.

МТС-үүдэй мүрысөөн

Трактор ба комбайнуудай худэлмэри тухай БМАССР-эй Наркомземэй мэдээн

1945 оной сентябриин 1.

МТС-үүд	Тракторна худэлмэриин жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	15-хүсэтэй тага трактораар ә дүүрилэгдэһэнииь (г кiараар)	Комбайнаар хуряаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Саянтын	118,6	285,2	26,4
Иволгын	95,3	210,3	23,5
Селендумын	92,8	186,7	16,9
Сэлэнгын	91,6	198,4	28,5
Гашейн	85,5	158,4	18,6
Үдын	80,8	160,6	4,8
Хэжэнгын	80,6	172,6	5,2
Курбын	79,6	173,6	20,2
Хориин	78,7	159,6	—
Хонхолойн	78,3	155,7	5,4
Эгэтын	77,0	144,8	1,0
Түнхэнэй	74,0	159,5	25,0
Ок. Ключевскэ	73,5	140,8	15,6
Суулгын	72,6	142,0	14,0
Н. Брянска	72,1	141,0	13,7
Бичурын	70,9	158,1	18,5
Б.-Кударын	70,6	143,5	10,8
Кабанскын	69,7	152,8	25,6
Кыренскэ	65,9	184,9	21,0
Тимлюйскэ	65,5	127,9	7,3
Куйтунска	64,8	99,3	3,9
М.-Куналейн	64,2	134,3	0,5
Үшөөтэйн	63,0	127,0	6,0
Итанцын	62,6	118,4	17,0
Ториин	59,0	109,0	6,2
Тарбагатайн	58,9	115,4	26,0
С-Усанай	57,5	113,1	32,3
Баргажанай	57,5	100,8	7,7
Чесанын	56,8	105,5	3,4
Жэримскэ	55,6	103,6	14,7
Б-Куналейн	51,5	105,8	14,6
Кяхтын	48,2	97,5	3,6
Закаменай	36,6	56,9	—
Хамта	72,0	144,7	13,0

Хони үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Хабар-намаршье хагда ногоогоор халюуржа байдаг газарта Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермэ тогтонхой юм. Тэрэ фермые даагша Линхобо Базаров гэгшэ хонин һүрэгые үсхэбэрилхэ хэрэгтэ хамсыгаа шамажа оролсоод, фермын бүхы худэлмэриие һайжаруулһанай ашаар, 1945 оной гүрэнэй түсэб 150 процент дүүргэһэн байна.

Тус фермын худэлмэрилэгшэд бэлшээриин үедэ хони-ямаагаа хагда ногоондо адуулжа тобир тарган болгоод үбэлые угтадаг юм. Тиигэжэ эдэнэр үбэлэй үедэ хонин һүрэгөө хоролтогүйгөөр ондо оруулдаг юм. Тиихэ зуураа, энэ фермынхид үбэлэй үедэ хони-ямаагаа ходо бэлшээжэ үбһэ тэжээл арбилдаг байна.

ОТФ-е даагша нүхэр Базаров шадабаритай бэрхэ колхозник байһан тула даа ямаршье ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобол бусадай туһаламжагүйгөөр өөрөө дабажа гарадаг юм. Зунай үедэ нүхэр Базаров һүниндөө хониной харуулда гараад, үдэртөө үбһэ сабшадаг байгаа. Тиихэ зууравь хани нүхэр Дашима хүгшэниинь хонидоо адуулжа, үдэртөө һаадаг юм.

Хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые бүри арбидхахын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ байһан дээрэхи хоёр нүхэд хэһэн ажалаараа һанаагаа амаржангүй, харин үшөө саашань арбидхахаар зоригжонхой.

Эдэ хоёр хонишод 1945—46 онуудай үбэлжэлгые хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгөөр угтажа, амгалан тайбан ондо орохо хэрэгтэ эртэнһээ хойшо түхеэржэ эхилэнхэй.

Цыбен ЦЫРЕНОВ.
Бичурын аймагай Бодонгут нютаг.

Хоца Намсараев

Ажалай дуун

Табан хушуун малаа үдхэел,
Тарган тобир ондо оруулаял.
Тарган тоһон, эдеэгээ буйлуулаял,
Табаг торхоор дүүрэн хуряаял.

Ажал худэлмэреэ амжан хэел,
Арга шадалаа гарган ороёл.
Алтан далай таряагаа хадаял
Амбаар хобтоёо халяан абаял.

Үлшэр ногоон үбһөө сабшаял.
Үлтэй хоолтой һайхаар тармаял.
Үй түмэн бухал табияал.
Үндэр бүдүүн һүри сомоёл.

Ажалшан малшын хүшэн ехэл,
Алдартай түрүү хүнүүд ургаал.
Абарга шэрүүн гарынь хүндэл,
Абтай халуун зоригоор илахал.

Дайлалдан байһан дайсанаа даража
Дайдын нюурһаа түргэн хамаһан
Дайша баатар армияа туһалаял,
Далайһаа гүнзэгы баяр хүргэел.

Багша мэргэн Сталинай һургаал—
Бата эгүүридын мүнхэ жаргал.
Баярай алтан тугай гэрэл—
Баян үнэр арадай хүсэн.

Жаргалай тулада жагсан алхаял,
Жабарта тэнгэриие дорьбоон дуулаял.
Жабхалан түгэлдэр байдалаа дурдаял,
Жама ёһын замаар зүдхэел.

Хүлэг һайхан моридоо заһаял.
Хүбшэтэ хатуу номоороо харбаял.
Хүндэтэ үргэн хоримоо угтаял,
Хүхюу баатар армияа магтаял.

Түнхэнэй аймагай ВИП(б)-гэй ЦК-гэй нэрэмжэтэ колхоз.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус колхозой эрхим адуушан нүхэр Анхеев.
О. Зеккиин фото.

Адуу моридто эзэн бусаар хандана

Худөө ажалай хамаг бүхы шухала худэлмэринүүдые адуу моридой шиидхэжэ гарадаг байбашье, Хориин аймагай зарим колхозууд зүдхэхэ хүсые һайжаруулха хэрэгтэ тон харюусалгагүйгөөр хандана. Тэрэнһээ боложо эндэхи олон тоогой адуу морид худэлмэриин хүсэ абаха шадал шэнээгүй болошоһон байха юм.

«Гигант» колхоз адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байна. Ушарынь хадаа энэ колхоз аяар мүнөө хүртэр унамхай моридые колхознигуудай харюусалгада тушаажа үгөөгүй байһаар. 1945 он соо имагтал харууһанай муу дээрэһээ тус колхозой 10 гаран морин үхэһэн байха юм. Теэд, гэмтэ нюурнуудые харюусалгада хабаадуулжа, хэһээхын түлөө колхозой правлени ямаршье хэмжээ абадаггүй зантай.

Худэлмэришэ моридой хүзүүн, нюрган гэхэ мэтэ саг үргэлжэ гэмтэдэг. Унамхай моридой хомут тоног болон бусад зэр зэмсэгүүд таарууд зохидоор заһабарилагдадаггүй байха юм. Тарянажалай нэгэдэхи бригадын нэгэ гүүн муугаар унагдаһан дээрэһээ һаяхан унага хаяа.

Тус колхоздо энэ жэлдэ гүүдые ороондо оруулха түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Мүн адуу моридые намарай үедэ бэлшээжэ таргалуулха тушаа ямаршье хэмжээ абтанагүй.

Шмидтын нэрэмжэтэ колхоз адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргээгүй байжа, һүрэг адуунһаа гаргашалха мэтын харша баримтануудые харуулна. Һаяхан тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр өөһэдөө мэдэжэ колхозой нэгэ мори ондоо тээшэнь худалдаба.

Тэрэшэлэн Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой членүүд адуу мори үсхэбэрилхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа, олон толгой һүрэг хоролтодо оруулдаг байна. Энэ колхозой членүүд унамхай моридоо даажа абаагүй дээрэһээ дайралдаһан лэ моридоо унаад, өөһэдынгөө дураар иишэ-тиишээ гүйлгэгдэжэ ябадаг заншалтай.

Дурсагдагша колхозууд аяар мүнөө хүртэр адуу моридой үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ эхилээдүй байһаар. Урда жэлнүүдэй үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлээр дутажа, бэрхэшээлтэй байдалда тохёолдодог байбашье, дээрэ нэрлэгдэгшэ колхозууд тэрэ гашуудалта ябадалһаа һургаал абанагүй. Юуб гэхэдэ, эдэ колхозууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ба адуун һүрэгөө бэлшээжэ таргалуулха, үбэлэй бэлшээри таһалха, байра байдал түхеэрэхэ мэтые огто хэрэгсээдэггүй байна.

Мори унаагай тобир тарган ба хүсэ шадал ехэтэй байха ябадал имагтал оролдостой һайн харууһалга, садхалан тэжээлһээ болодог юм. Тиимэдэ мори унаада эзэн бусаар хандажа, ехэхэн гарза гай тохёолдуулжа байһан дээрэхи колхозууд адуун һүрэгые олошоруулха ба тэдэниие эзэн ёһоор харууһалжа, элүүр энхэ бэетэй, хүсэтэй байлгахын түлөө шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Б. ЦЫРЕНОВА.

Маршалнууд Василевский, Мерецков ба Новиков гэгшэдэй Харбинда ерэлгэ

ХАРБИН, сентябриин 4. (ТАСС-эй спецкорр). Сентябриин 2-то Алас Дурна зүгтэхи советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал Василевский, нэгэдэхи Дальневосточно фронтые Командалагша Советскэ Союзай Маршал Мерецков ба Авиациин Главна Маршал Новиков гэгшэд иишэ ниидэжэ ерэбэ. Советскэ сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэд харбинска гарнизоной начальник хоёр дахин Советскэ Союзай Герой болоһон генерал-полковник Белобородов түрүүтэйгээр аэродром дээрэ ерэжэ угтабад.

Хүндэлэлэй харуул рапорт үгэһэнэйнь һүүлээр главком Василевский, Маршалнууд Мерецков, Новиков болон командованиин бусад түлөөлэгшэд машинала һуугаад харбинска ипподром ошоһон байгаа. Эндэ городой гарнизоной начальник манай сэрэгүүдээр дайсанһаа булягдан абтаһан трофейнүүдтэй ерэгшэдые танилсуулба.

Ипподромой угаа ехэ талмай дээрэ полевой ехэ буунууд, зенитнэ ехэ буунууд, миномёдууд, танкнууд ба танкеткэнүүд табяатай байба. Бүхы эдэ техникэ хадаа Харбинда 55 мянган хүнтэй японско армиин буу зэбсэгые хуряахада суглуулжа абтаһан байгаа. Трофейнүүдые хаража ябаха үедөө главком болбол гайхалтай ехэ урта сэмгэтэй буугай дэргэдэ зогсобо. Энэ ехэ буунууд японско командованиин главна резервдэ байжа, советскэ Приморьеын городуудые буудахаар хараалагдаһан байгаа. Тэндэ мүн лэ советскэ танкнуудые буудаха гэжэ хэгдэһэн хүсэтэ хуягта ехэ буунууд байба. Тэдэниие японецууд хадаа Германиһаа абаһан байха юм. Маньчжуриин хүшэр хүндэ хада уулатай харгынуудаар ябуулхаар хараалагдаһан энэ элдэб түрэлэй техникые харзахада японецууд болбол Советскэ Союзтай дайн сэрэг хэхэ ябадалые удаан ба нарин нягтаар бэлдэһэниинь элитэ боложо үгэнэ.

Ипподром дээрэһээ Маршал Василевский болбол тэрэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүдтэй хамта город ошобо. Харбинай ажаһуугшад Улаан Армиин алдарта полководецуудые халуунаар амаршална. Маршалай машинын зогсоходо тэрэнэй дэргэдэ олон хүнүүд тэрэ дары суглараад, тэндэхи ажаһуугшад өөһэдынгөө сүлөөлэгшэдые альга ташалгануудаар ба гоё һайхан сэсэгүүдээр угтабад.

НҮХЭР И. В. СТАЛИНАЙ МЭДҮҮЛГЭ ТУХАЙ ХИЛЫН СААНА БЭШЭНЭ

ЛОНДОН, сентябриин 3. (ТАСС). Рейтер агентствын дипломатическа шэнжэлэл бэшэгшын зааһаар хада, Япониһоо хойгуур байһан Урда Сахалин ба Курильска аралнуудые Советскэ Союз һөөргэнь бусаажа абаха юм гэжэ Генералиссимус Сталинай хэлэһэн мэдүүлгэ юумэ һайса мэдэхэ лондонско тушаалтаниие балай ехээр гайхуулаагүй, харин тэдэнэр хадаа Алас Дурна зүгтэхи дайнда Россин оролсохо сагһаа хойшо эдэ газарые бусаахань зайлашагүй гэжэ тоолодог байгаа һэн. Эдэ газарые бусааха тухай Японии арад зондо хэлэгдэһэн Потсдамска хэлэлгэ соо Япониин бэеэ даанхай байлга үнлэһэн японско аралнуудаар ба бидэнэй шэлэжэ абаха бишыхан аралнуудаар хизаарлагдаха юм гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Сахалин гээшэ 1904 оной орос-японско дайнай һүүлээр угтаһан юм, тиихэдэ Курильска аралнуудые японтон XIX зуун жэлдэ абаһан байгаа, мүнөө тэдэниие бусаажа, абалга Япониин гол ехэ аралнуудта стратегическа хяналта табиха байһан хадаа Советскэ Союзда шухала удхатай байна.

Хронико

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол нүхэр Жуков Дмитрий Александровичые Чили республикада һууха СССР-эй онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд болгон томилбо.

ЗАРЛАЛ

Сентябриин 7-до үдэшын 8 часта ЛПЛ-эй байшанда поэт-фронтовик Данри Данилович Хилтухинэй творческо вечер болохонь

БМАССР-эй ССП-гэй правлени болбол ССП-гэй членүүд, наука ба искусствын худэлмэрилэгшэд, багшанарые тэрээнэ ерэхые урина.

ССП-гэй правлени.

Адуун һүрэгые хагда ногоондо бэлшээжэ таргалуулха

★

А. ВИНОГРАДОВ, БМАССР-эй Наркомземэй адуу моридые үсхэбэрилхэ Управлениин начальник.

★ ★

Үбэлэй үедэ адуун һүрэгые бэлшээжэ ондо оруулха ябадал манай республикын колхозуудта шэнэ заншал бэшэ байна. Хэдэн олон түрүү колхозууд адуун һүрэгые үбэлэй үедэ бэлшээхэ нилээдгүй ехэ дүршэлтэй болоһон байха юм.

Мухаршэбэрэй аймагай «Комсомол» колхозой адуушан нүхэр Базаров үбэлдөө адуу моридые бэлшээжэ нилээдгүй ехэ тэжээл арбилхатаяа хамта, адуун бүхэниие дунда ба дундаһаа дээшэ шадалтайгаар ондо оруулдаг байна. Тус колхозой адуун һүрэгэй бэлшээри үбэлэй үедэ тусгаар бэлэдхэгдэдэг юм. Тиихэдээ нэгэ ехэ адуунда 10 га хэмжээтэйгээр бэлшээрэе нормолоод. Хада уулын эбэр игаабари газарта таһалдаг юм. Энэ бэлшээриинь газарнуудта адуушадай байха гэр, тэрэшэлэн залуу адуунай, унамхай моридой байра, гүүдэй түрэхэ сарай гэхэ мэтэнүүд түхеэрэгдэнхэй.

Үбэлэй үедэ адуун һүрэгые харууһалха бэлэдхэл колхоз бүхэн эртэнһээ эхилжэ «Комсомол» артелиинхид шэнгеэр үбэлые үнгэргэхэ ёһотой. Адуунай үбэлэй үеын бэлшээри, байра байдалые жэшээтэ һайнаар түхеэрэхэтэй хамта, уһалуурида шухала анхарал табигдаха байна. Урадхуул уһанай үгы газарта худагуудые малтажа, онгосо бэлэдхэхэ ябадал шухала болоно.

Үбэлэй үедэ адуун һүрэгые харууһалха колхозник бүхэнэй гол зорилго хадаа нэгэшье толгой адуу тураахагүй, бэлшээри бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ, тэдэниие саг соонь уһалха, хашаа хорооень үргэлжэ сэбэрлэхэ мэтэ байна. Хүгшэрһэн ба туранхай, үбшэлһэн морид ба түрэхэ гүүд тусгаар илгагдаха ёһотой. Туранхай адууе үбэлэй үедэ үргүүлэнгүй шадалыень нэмээхын тулада намарһаа эхилжэ бүлэглэхэ шухала. Эдэ бүлэгүүд 20—30 толгойгоор таһалагдажа, эгээл һайн бэлшээридэ адуулагдаха байна. Илгагдаһан бүлэгүүд һүнгэ үсөөнөөр адуулагдадаг дээрэһээ эгээл шэмэтэй һайн ногоо эдижэ үбэл болтор нилээдгүй шадал ородог. Бэлшээридэ адуулхаһаа гадна, илгагдаһан һүрэгые концентрированна тэжээлээр эдеэлүүлхэ ёһотой. Уһалһанай удаа шадал багатай адууе нэмэлтэ тэжээлээр эдеэлүүлхын тулада уһалууриһаа холо бэшэ газарта утахан хобто түхеэрэхэ хэрэгтэй. Намарһаа хойшо илгажа тусгаар һайнаар эдеэлүүлһэн адуу морид үбэл болтор һайжаржа шадал шэнээгээ хүсэлдүүлдэг юм. Тиихэдэнь эдэ адууе һүрэгтэйнь нийлүүлжэ болохо байна.

Намарай үедэ адуулагдажа шадал шэнээ ороһон адуу морид үбэлдөө элдэб үбшэндэ диилдэсэгүй болодог ба шэрүүн хүйтэниие тэсэдэг байха юм. Намартаа адуулагдажа таргалһан һүрэгтэ үбэлэй үедэ үбһэ тэжээл багаар үгэжэ хэдэн центнер арбилха аргатай болоно.

Дээрэ дурсагдагша «Комсомол» колхозой адуушан нүхэр Базаров адуун һүрэгые намарай үедэ гол губи газараар бэлшээриинь һэлгэжэ, олон янзын ногоондо адуулхада зохистой байдаг гэжэ хөөрэдэг юм.

Тэрэшэлэн таряа хураялгын дүүрэһэн хойно һүрэг адууе һолоомын узуураар бэлшээхэдэ ехэ шэмэтэй тэжээл оложо эдидэг байна. Залуур ба хяаг үбһэтэй газарта адуулагдаһан адуун хараа байса таргалдаг гээшэ. Иимэ бэлшээринүүдээр адуу моридые декабриин 15 хүртэр адуулха ёһотой. Тэрэнһээ хойшо үбэлдөө адуулхаар нөөһэн бэлшээридэ гаргаха шухала.

Адуу моридые зунай бэлшээриһээ намарайхида оруулхадаа һая гараһан набтархан хэнзэ ногоотой газарһаа зайлуулжа адуулха байна. Юуб гэхэдэ, адуун болбол энэ ногоое түүһээр эдеэлхээ һаатажа, сададаггүй байха юм. Намарай үедэ шэмэтэй ногоондо эдеэлһэн һүрэгые суудхэ соо нэгэ удаа уһалха ёһотой. Тиихэдээ энэ үедэ уһалууриһаа холо байһан бэлшээриие хэрэглэхэ шухала.

Хүйтэржэ эхилхэтээ хамта адуун һүрэгые үглөөнэй хүйтэндэ игаабари бэлшээрээр адуулха ёһотой. Энэ үедэ мүн хүйтэн үдэрнүүдэй болоходо адуун һүрэг бэлшээриие шударан хагда ногооень хүсэд эдингүй түргэн ябадаг байха юм. Тиимэдэ адуушан бүхэн һүрэгүүдэй тэниижэ удаан эдеэлхыень баалан һургаха байна. Һалхитай ехэ хүйтэн үдэрнүүдтэ адуунда үбһөөр нэмэлтэ тэжээл үгэхэ шухала.

Адуун һүрэгые атар тарганаар үбэлжүүлхын хойноһоо намарһаа хойшо оролдохо хэрэгтэй. Тиигээд байбал үбэлэй үедэ адуу моридой тураха ябадал үгөөн байха юм. Намар-үбэлэй үедэ адуун һүрэгые харууһалха ябадал бэрхэшээлтэй худэлмэри бэшэ, харин энээниие үнгэргэхэдэ имагтал эмхидхэл ба дүршэл шадабари хэрэгтэй байна.

Һүрэг адууе намартаа һайнаар харууһалжа, үбэлдэ бэлэдхэхэ ябадалда колхоз, мориной-товарна фермын хүтэлбэрилэгшэд шухала анхаралаа табиха ёһотой. Тэрэшэлэн нютагуудтахи зооветеринарна худэлмэрилэгшэд колхозуудай адуун һүрэгые зүбөөр бэлшээжэ, тобир тарганаар ондо оруулха хэрэгтэ зохистой хүтэлбэри ба туһаламжа хүргэхэ болоно.

Адуу моридые үбэлдөө шадал шэнээень бууруулангүй элүүр энхээр харууһалаад байбал худөө ажалай бүхы худэлмэринүүдэй дүүрэтэр мори унаа табир тарган, хүсэ ехэтэй байханы лабтай. Намар-үбэлэй үедэ оролдосотой һайнаар харууһалагдаһан гүүдэй түлнүүдшье түргэн тэнжэдэг байна.

Республикын колхоз, совхозууд мүнөөнһөө эхилжэ адуун һүрэгэй үбэлэй бэлшээриие таһалжа гамнаха зорилготой. Тэрэ бэлшээри дээрэ ондоо малнуудые адуулжа болохогүй. Колхозуудай адуушад мүн лэ халуунаар анхарагдаха байна. Тэдэнэрые үбэлэй дулаан байра, хубсаһа хунараар хангаха ябадал колхозуудай нэгэн шухала зорилгонь болоно.

Түрүү адуушадай дүршэлые бүгэдэндэ нэбтэрүүлэн, адуун һүрэгые онсо анхаралтайгаар харууһалжа тоо толгойень олошоруулхын түлөө колхоз, мориной-товарна фермэ, адуушан бүхэн үнэн зүрхэнһөө тэмсэхэ уялгатай.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАИ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1.80, зам. ответ. редактора—7.89. ответ. секретаря—3.23. отделов: партийной жизни и промышленности—7.89. сельского хозяйства—6.03 писем и переводов—6.03 (2 зв); объявлений—2.64 (2 зв.).

Н—00434. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.